

FELSŐMAGYARORSZÁGI HIRLAP

POLITIKAI UJSÁG.

Megjelen minden szerdán és szombaton este
Kéziratokat vissza nem adunk.
Szerkesztőség: Wekerle-tér 502.

Felelős szerkesztő:
Dr. Buza Barna.

Szerkesztőtárs:
Rosner Imre

Elfizetési ár: egész évre 10 korona, félfévre 5 korona,
negyedévre 2 korona 50 fillér. — Egyes szám ára 10 fillér.
Kiadóhivatal: Landesmann Miksa és Társai, Wekerle-tér 502
Hirdetéseket a legutányosabb árban közlünk.

Kossuth főhásza.

Tolesva, ápril. 15.

En könyörgök istenhez, bocsássa a tiszta hazafiság világsugarát e sokat hánytatott nemzetre, hogy kibontakozva minden különleges ösztönök befolyása alól egyedül a közös haza fennmaradásának magas tekintete által vezéreltesse a nagy polgári kötelességnél, melynek teljesítésére a képviselőválasztáson) hivatalos van.

Kossuth Lajos iratai, VII. köt. 380. lap.

Ugy rémlik nekem, mikor ezeket a szent szavakat olvasom, mint ha sir mélyéből hallanám feltörni a nemzet megtévelyedésén kétségbeesett nagy szellem főhászatát; mintha látnám, amint könyörgésre összetett kezét kinyújtva a sírból esdekel honfitársaihoz, hogy ne tegyék önző érdekek vásárává a haza sorsa felett dönteni hivattott intézményt, a választást.

Nem hallgatta meg az isten buzgó főhászodat, Kossuth apánk! Könyörgésednek nem lett fogadtatja. A magyarok istene úgy látszik, nem vezet többé, úgy látszik elfordult tőlünk. S ez a sokat hánytatott magyar nemzet a vásári zajtól nem hallja a te magasztos lelked templomi szózatát, az egyéni, helyi önzés lidércenyétől nem látja a tiszta hazafiság világsugarát.

Elmosódott, elhomályosult a közös haza fennmaradásának magas tekintete, — mintha a haza nem is volna már, különleges, helyi

ösztönök vezetik, befolyásolják az embereket, mikor hazájuk sorsa felett szavaznak.

Igen, az embereket. Mert nem nemzet ez már, amelyet egységes nemzeti öntudat, egy egységes gondolat, egységes nagy eszme, egy egységes hazának magasztos ideálképe tart össze és vezérel a hazaszeretet mártírok vérével szentelt utján. — Nem nemzet ez már, hanem csak különleges ösztönök hatása alatt különleges érdekek után futkosó embereknek szétzúlló csoportja. Nincs itt magyar nemzet, csak emberek vannak. Az eszme, a gondolat, amely az embereket nemzeté egyesíti, elsorvad, elveszett. Egyéni helyi érdekek piactere lett a képviselőválasztás is. Ma inkább, mint valaha.

Hiszen a Te szülőföldeden, a Te vármegyédben most hallottuk először nyíltan hangoztatni, programmá emeltetni azokat a hazugságokat, hogy a választáson nem a pártok elveit, törekvéseit kell nézni, de a kerület (?) érdekeit, és azok védelmére kell a választóknak pártkülönbség nélkül csoportosulni.

Ó, milyen jó, hogy Te már nem halod ezeket! Milyen jó, hogy Te már a haza földjében álmódod tovább azt a szent küzdelmet, amelyet az önzetlen, az ideálokért lelkesülő, a hazáért egyéni, helyi érdekek, életet, vért öröm-

mel áldozó magyar nemzettel vívtál szabadságért, jogért! Milyen jó, hogy nem látod, mint sülyed nemzedet lejjebb és lejjebb az egyéni, helyi önzésnek azon lejtőjén, amely már egyszer Mohács-hoz vezette őt, — mint felejt el azokat a szent, nagy célokat, a mikért négyszáz esztendőn át ontotta vérért, — mint felejt el mindig jobban Téged s a Te tanításodat! Milyen jó, hogy nem szaporítják ezek a jelenségek hontalanságod keserveit, milyen jó, hogy nem kell miattuk szülőteiben meggyülni a vármegyét, a melyben bölcsöd ringott!

Vagy tán ha élnél, édes apánk, Te jobb útra tudnád téríteni azokat a megtévedt lelkeket? Te meg tudnád azokban gyujtani a tiszta hazafiság világsugarát, hogy annak fénye mellett ne csak a helyi érdekeket lássák, hanem a közös haza fennmaradásának szent célját is? Te fel tudnád emelni azokat arra az erkölcsi magaslatra, ahol az ember örök, nagy eszmék szolgálatának alárendeli a maga apró, kis érdekeit? Te ki tudnád üzni a kufárokat a haza szeretetének szénrélyéből, mint a hogy a világ üdvözítője küzte őket az isten templomából?

Ó, dehogyan tudnád! Csak az isten képes más lelkeket önteni az emberekbe. Csak az isten képes a szíveket ujátermenteni.

Az a magyar nemzet, melylyel

felelevenítjük a kitünő verset és vele a kiirhatatlan magyar érzelmeket:

A Lengyelek fejér sasa eljött
Meglátogatni a magyar Turult;
El innen — — itt örömet nem találsz . .
Hazánk ege mint a tied borult! . .
Neked szárnyaid vannak megtépve . .
A miénk — nézd — rég megkötözve
[van . . .

Két fejű sas tartja kötelékünk
Kettős csőrén és éles karmiban! . .
Pedig mit látsz, halvány színe annak,
A mit irántad, testvér, érezünk! . .
— Oh! hogy nem segíthetünk egymáson!
Mind a ketten egy ügyért vérezünk!

Nem értjük bár egymás nyelvét, szavát,
— Kiált, beszél eszméinknek tüze! . .
E nap legyen köztünk testvérek közt,
A barátság megszentelt ünnepe!

Egy-nyé forrtunk, egygyé már mi régen
Ti is adtatok nekünk több királyt.
Mi is adtunk egy »Báthoryt«, a ki
Megfékezé a »rettentő Ivánt«!

Több harcban együtt vértett a magyar
Kosciusko hős unokáival! . .
A ti temetőtök Osztrólenka! . .
Miénk Mohács és Világosnál van! . .

Eloszlik-e még egünk boruja?
Ki nő-e még megtépett szárnyatok?
Egygyé forr-e a nagy Lengyel haza?
Mit zsarnok kéz így széjjel szaggatott!
Lessz e még egy napja a magyarnak?
Feloldodnak-e kötelékei?

Te 1848 csudáit teremtetted, ott porlad a földben veled. Ez az új, ez nem a Te nemzedet. Ezt Ausztria nevelte a maga számára, a maga képeire és hasonlóságára!

Nem csak a tested halt meg, a lelked is elköltözött innen. Idegen kufárszellem jött helyébe és viszi tovább a hazát a romlás lejtőjén. A Te nagy lelked elhagyta egészen ezt a megromlott földet.

Visszatér-e még valaha közénk?

Buza Barna.

április 16.

Inkompatibilitás. Ujhelyben megint alakult a mult napokban egy ipari részvénytársaság. Ez mindenestre örövendetes dolog. Hanem az már kevésbé örövendetes jelenség, hogy ennek a részvénytársaságnak az igazgatósága felérésben vármegyei tisztviselőkből áll.

Elmondottuk már erről a dologról a véleményünket, most azok számára, akik mégis azt hiszik, hogy ez helyes és megengedett dolog, közöljük a belügyminiszternek 1889. évi 67195. számú elvi jelentőségű határozatát. Így szól:

»A jó közigazgatás és a közszolgálat érdekei szempontjából kifogás alá esik az is, hogy a főszolgabíró, kiknek hivatalos teendői összes egyéni munkásságát igénybe veszik, valamely takarékpénztárnál az igazgatói hivatalt viselje.«

Itt ugyan főszolgabíróról van szó, de azt hisszük, hogy a megye központi tisztviselői ebből a szempontból semmiképp sem eshetnek más elbírálás alá, mint a főszolgabírák.

Külömben, hogy ez az inkompatibilitás pl. az állami tisztviselőknél általános szabály, annak igazolására idézzük az 1869. IV. törvénycikk 12-át,

A mikor majd szíve szerint tehet
Értetek is — kedves testvérci! . .

Ha jönne ily idő, meglátnátok;
»Nem háládatlan nemzet a magyar!
Meglátnátok, hogy nem csak magának,
De ti nektek is hasonlót akar.

De ma — félre siralmas sors képe,
Melyet panasz már jóvá nem tehet,
Most csak a szív öröm szava zengjen.
Lengyel testvér! és csak ti értetek!

Adja az ég, hogy Lengyel hazátok
Vissza nyerte nemzeti lételét!
Ovja Isten — a harc viharában —
Szép fajotoknak drága életét!

S ti lengyel nők, vértanuk leányai,
— A kik minket itt félkerestetek —
Ringassátok hazátok szent képét,
Szolgát soha, csak hőst neveljete!

Éljete mind boldogan sokáig! . .
S ha megtértek majd hazátokba, honn
Mondjátok el, hogy van még egy nemzet
Mely ti veletek testvér és rokon,

Mely osztozik szüetök bánatában
S nem feleli, mit érte tettetek! . .
Bem, Dembinszki s velök 48-ban
Értünk csatázott derék lengyelek.

Mondjátok el, hogy a magyar remél,
És titeket azzal vigasztala:
»Jó még idő a mikor felzendül
A dall: Jeszcze polska niezgineta!
Id. Bajusz József.

TÁRCA.

1886. szept. 29-én Sátoraljaújhelybe érkezett lengyel testvéreinkhez!

— A »Felsőmagyarországi Hirlap« tárcája —
Az 1880 as években, — bár akkor már a filoxera rovar erősen pusztította a hegyaljai szőlőket, — boraink elárúsítása tekintetében a jelenlegihez hasonló állapot volt, vagy is közszólással mondva: »nem jött kupez« és boraink kamatja a tőkét emésztette fel.
Az az állapot volt ez, amit a jogakadémia így tanultunk: »lucrum cessans, damnum emergens.«

E bajon vélték segíteni azok, akik 1880-ban itt Sátoraljaújhelyben társultak abból a célból, hogy a Lengyeleket ide édesgessék és velök szőlőket és borainkat itt a helyszínen ösmertetvén meg, közöttünk egy érdekeinket összekötő lánc, a szeretet láncza hosszakká létre.

Ennek a végrehajtó bizottságnak volt az elnöke: dr. Chyzer Cornél, tagjai: Nyomárkay József, Németh Nándor és más több sátoraljaújhelyi lakos, — a kik magyar és lengyel nyelven szerkesztett meghívásokban a lengyeleket a szeretkezésre felszólították, és felszólításaikra a felbuzdulás, különösen Gácsországban, oly nagy volt, hogy az 1886. szept. hó 29-re kitűzött sátoraljaújhelyi találkára való megjelenésre már

500 lengyel iratkozott fel és jelentett be.

Bpsten és a visszhang medencében Bpsten a kormány nem jó szemmel nézte ezt a tervezett magyar-lengyel barátkozást, pasquillok jelentek meg Galiciában, azt hirdették, hogy Zemplén vármegyében szektis dul, hogy itt november végén szektis szüretelti, tehát a szept. 29-re kilátásba helyezett sátoraljaújhelyi szüretelés humbug és csak a lengyelek felültetésére kigondolt furfang.

Ilyen fogásokkal vitték oda a dolgot, hogy a találkára kitűzött napon Sátoraljaújhelyben mindössze 25 lengyel jelent meg, akiket mi a hatóság közbejötté nélkül itt Sátoraljaújhelyben másnap pedig a sárospataki ref. főiskola Sárospatakon — szívesen ellátunk, fogadásukra közebedt, szüretet, bált adtunk, úgy hogy azt a szíves látást megenlegetik.

Erre az alkalomra írta id. Bajusz József, a mi holtig 48-as, jeles póéta urunkbátyánk ezt az üdvözlő verset, melyet Németh Nándor lengyel nyelvre sikerülten fordított át és az a krakkói egyik lengyel lapban meg is jelent s ide több példány megküldött.

1886-ban vármegyénknek még nem volt politikai lapja, tehát ezt a verset megyénk intelligenciájából azok, akik helyi lapokat hordatnak, nem ösmertetvén meg, már csak azért is, hogy ez a lengyel-magyar barátkozási eszme tért hódítson és feledésbe ne menjen,

amely a bíróról mondja ki, hogy nem lehetnek részvényes kereskedelmi vagy ipari társulat elnökei, igazgatósági vagy felügyelő bizottsági tagjai. Ugyanezt mondja ki az 1871. XXXIII. teikk. 16. §-a a kir. ügyesség, az 1883. XLIII. teikk. 4. §-a a pénzügyi bíróság s az 1895. XXXVII. teikk. 26. §-a a szabaddalmi tanács tagjaira.

Quod uni justum, alteri aequum. Ami tilos az állam tisztviselőnek, az semmiképp sem engedhető meg a megyei tisztviselőknél. Vagy tisztviselő legyen valaki, vagy bankdirektor, — de minden egyszerre nem lehet.

b. b.

Választási mozgalmak a lisszai kerületben. A lisszai választókerületnek egy pár — bár kevés számú, de elég tekintélyes kormánypartii választó polgára levelet intézett id. Mecner Gyulához, mint a kerület kormánypartjának elnökéhez, amelyben figyelemztetéssel arra, hogy a kerületben egynéhány ember már fellépni s cselekedni, sőt jelöltet állítani is mert a szabadlevű párt nevében — amely jelölt nekik egyáltalában nem tetszik — kéri, hogy minél előbb hívja össze a kormánypart gyűlést a választás megbeszélése végett.

Ugy értesülünk, hogy ez a levél előzetes megbeszélés eredménye, s első akarja készíteni Hammersberg Miklós felléptetését. Ballagi Géza híveit tehát a függetlenségi párt már dezavualta, most amint látszik, a kormánypart is dezavualni fogja. Sőt dezavualni fogja maga a kormány is, amennyiben, mint teljesen megbízható forrásból tudjuk, a kormány — illetve a legújabb Széll féle tiszta választási formula szerint a szabadlevű párt központi végrehajtó bizottságának — hivatalos jelöltje a jelenlegi képviselő, Molnár Béla lesz. Odatent ugyanis úgy fogják fel, hogy abszolút semmi oka nincs a kormánynak arra, hogy Molnár Bélát elejtsék, s ez nagy méltatlanság s halátlanság volna olyan emberrel szemben, aki a pártért egész vagyonát áldozott.

Ugy aztán a lisszai kerület választói — akik abban a pikáns élvezetben lezárásuk, hogy egyszerre három kormánypartii jelölt küzdelmét láthatják, látják mind a hárman lelkes hívei lesznek Széll Kálmánnak, s még lelkesebb ellenségei egymásnak.

Reméljük, hogy a három kormánypartii jelölt küzdelméből diadalmasan fog kikerülni — a függetlenségi zászló.

A két hevesi eset.

Sátoraljujhely, 1901. ápr. 17.

Lapunk hasábjain hivatkozás történt a híres hevesi ügyre is annak feltüntetése végett, hogy

Sibilla utolsó könyve.

(Allegória).

Írta: Eördög Dánél.

A népek nagy áramában
Kavarodik valami,
Nyuszög, pezseg, forr aljában,
Kivül mit sem hallani . . .

Az igen nagy viharokat
Siri csend előzi meg,
De ha olyan old száryiakat,
Sodor, tép ki tölgereket!

A tenger is felriad rá
S kezét nyújt a viharok,
A gályát is törí porrá,
Ki rajta van, jaj annak!

Az aját felveti színre
Undok piszokkal tele,
A tisztább rész száll le mélyre
S nem könnyen jön felele.

* * *

A népek nagy áramában,
Kavarodik valami,
Gátoljuk meg zajlásában,
Ne hagyjuk kirontani!

Jaj ha kitor, ki vet határt? —
Vallás, vagy kormány talán?
Iskola, mely szül proletárt?
Megmondom . . . egy Dsingiskán!

városi ügyekben a miniszteri jogkörhöz való folyamodás ellenkezik az ellenzéki állásponttal. Felelős szerkesztőnk megadta ugyan erre a maga választát, de a felvetett eszmé sokkal fontosabb előttünk, kik öszinte és hű politikai ellenzéki állásponton vagyunk, semhogy olvasóinkat és főképp Ujhely polgárait még mélyebbre hatóan felvilágosítani ne próbálnók, hogy a városi ügyekben folytatott irányunk egészen összefér rendíthetetlen függetlenség elveinkkel.

Bevezetésül szükségesnek látjuk a két »hevesi eset«-et, mely az alkotmányosság helyreállítása után történt, részletesen megismertetni úgy, ahogy azt *Kossuth* Lajos iratainak VIII. kötetében *Kossuth* Ferencz tollából megörökítve találjuk, hogy azokat főképp az ifjabb nemzedék hűen ismerhesse meg:

I.

A kormány megalakulása után ugyan is a m. kir. felelős miniszterium az ország törvényhatóságaihoz 1867. apr. 10-éről keltezte gr. Andrássy Gyula, gr. Festetics György, br. Eötvös József, br. Wenckheim Béla, Lónyay Menyhért, gr. Mikó Imre, Gorove István és Horvát Boldizsár aláírással egy körrendeletet bocsátott ki. Heves és Külső Szolnok egyesült vármegye jun. hó 26-án gr. Szapáry Gyula főispáni helytartó elnöklété alatt bizottsági gyűlést tartott, melyen az ülést megnyitó elnök után Németh Albert állott föl és a helyzetet élénk színekkel vázoló beszédét után indítványozta, mondaná ki a gyűlés, hogy nem ért egyet a rendeletben foglalt állammannel, sőt kijelenti, hogy a megyei érdekek fölött örököndni, azok fejlesztésébe befolyó honfiai szent kötelességüknek tartják, ez érdemben megelőzteni vétkes közönyösségnek, az alul pedig feloldoztatni soha meg nem bocsátható polgári bűnnek ismerik.

A váratlan indítvány nagy meglepetést keltett, de az elnöklő főispán kénytelen volt ezt szavazás alá bocsátani, mikor is nagy szótöbbséggel az indítvány elfogadtatott, és az elnökség megbízott, hogy az ország többi törvényhatóságaival is közölje e határozatot.

Hevesmegye e határozata a kormánytól nagy consternációt szült és nemcsak hogy nem engedte meg fogadtatását, hanem egy július 6-án kelt rendeletével követelte a megvétőt, hogy június 26-iki határozatát seannítsa meg. Ha ezt nem teszi, a megyei bizottmányt feloszlatja és a királyi biztos közreműködésével új tisztikart alakít.

Július 16-án gyűltek össze, rendkívüli közgyűlésre, a megyei bizottsági tagok, hogy a kormánynak eme, semmiféle törvényen nem alapuló, rendeletét tárgyalják.

Itt a következő határozatot hozták: »A felolvasott miniszteri rendelet kötelező erejűleg tudomásul vétetven, a megyei bizottmány határozottan kijelenti, miszerint megsemmisített határozatának nem volt célja a törvények iránti engedelmességet megtagadni, csak aggodalmát fejezte ki a legközelebb hozott törvények következményei felett, s azt, hogy a megyei autonómia fenntartásához ezental is ragaszkodik. Egyébiránt megnyugvással veszi a felolvasott miniszteri rendelet azon kijelentését, hogy a miniszterium a megyei autonómiát tiszteletben fogja tartani. Miről is a miniszterium, felirat által, haladéktalanul értesítették.«

Az első esetnél tehát jellemző az hogy az ellenzéki Hevesmegye a miniszteri rendeletet, bár semmiféle törvényen nem alapult, mégis kötelező erejűnek elismerte.

(Folyt. köv.)

HIREK.

Régen és most.

Mint a hervadt rózsabimbó,
Mint a kopár, sík mező,
Melyen itt-ott zöldül a fű,
De virága egysé nő. —

Mint a néma holdsugár egy
Csendes őszi kiejelen —
Az előtt oly bus, kesergő,
Szomorú volt életem.

De mióta meglátalak
Szőke kis lány tégedet,
És mióta érző szívem
Szép felkednek rabja lett —

És mióta a pillanat
S az én titkos végzetem
Összehozt lányka veled,
S rám mosolygál édesen:

Óh azóta tölem a bu
Észrevétlen életem,
Mint a felhő, mit tova űz
Egy kavargó szélroham.

És azóta életemnek
Minden percé üdv s remény
S boldogsággal teljes-teli
Szép jövőndő int felém.

Hát hogy így lesz — bárki mondja —
Nem hittem vol' sohase,
S azt se, hogy így varázsló vagy,
Szőkefűrtű lányka te!

Prépostfi Lajos.

— **Halálozások.** Führer Adolf a hegyalja-mádi takarékpénztár h. elnöke f. évi április hó 15-én életének 73-ik évében hosszabb szenvedés után elhunyt. Temetése ma délután ment végbe.

— **Ertl** Heribert, volt helybeli, most lugosi kir. segédtanfelügyelő sulyos csapás érte *Aladár* nevű 16 éves fia halálával. E szomorú hír a derék szülők iránt, kik itteni körökben a legjobb emléket kagyták maguk után, általános részvétet szült. — Szolgálon vizsgáluk!

— **Uj főgymnasiumi igazgató.** A királyi Romanecz Mihályt, az ungvári kir. kath. főgymnasiumnak az intézet igazgatójával is ideiglenesen megbízott rendes tanárát, a VIII. fiz. osztály II. fokozatába azon intézet rendes igazgatójává nevezte ki.

— **A »Kereskedelmi Társulat« közgyűlése.** A két ízben is elnapolt közgyűlés a tagok harmadrészenek részvételével folyó hó 14-én a városi háznak a polgármester szíveségéből e célra átengedett nagyszobájában meglett tartva. *Szőn* Sándor elnök üdvözlővén az egybegyűlt tagokat, sajnálatának ad kifejezést, hogy a társulati tagok oly csekély érdeklődést tanúsítanak, holott a kereskedők nyomasztó helyzete, az általános keresk. politika, a kereskedelmet minden oldalról fenyegető veszélyek, oly ielenségek, melyek a kereskedőket egyetértésre, összehatalmas, társulati szellem ápolására kell, hogy ösztönözzék. A csekély tagsági díj megtagadása, a választmányi és közgyűlések néptelensége hasznos munkálkodást nem eredményezhetnek, de jobb jövőbe vetett reményekkel a közgyűlést megnyitja. *Schneider* Jakab társ. titkár felolvasott évi jelentéséből megtudtuk, hogy a társulat ez évben is a keresk. kamara és iparhatóság közbe jöttével a kereskedők érdekeinek megóvása céljából több esetben eljár, továbbá, hogy a társulat által fenntartott keresk. tanonciskolában 63 keresk. tanuló nyert általános és szakoktatást. Az iskola fenntartására a társulat 1704 koronát költött, mely összeg a társulat jövedelmén kívül (tagsági, tan- és szerződéses díjak) a nyert segélyekben nyert fedezetet, az állam 400, a keresk. kamara 300, Sátoraljujhely város tanácsa 450, a helybeli pénztárvezeték 110 korona segélyben részesítették az iskolát. A közgyűlés a titkár jelentését tudomásul véve, a segélyekért hálás köszönetét fejezi ki. Az alapszabályok értelmében a választmánynak ki sorsolt 4 tagja újból meglett választva. A társulat iránti érdeklődés felélesztésére a tágabb körű és intenzívebb munkálkodás biztosítására a közgyűlés elha-

tározta, hogy felkéri Sátoraljujhely összes kereskedőit, hogy a társulatba beléjenek, továbbá értésére adja mindazon kereskedőnek, ki a társulat megalakulása alkalmából a társulatba belépett, elváltalt kötelezettsége az alakuló közgyűlés határozata értelmében 6 évig tart és hátralékos tagsági díjaitak közigazgatási uton be fogja rajtok hajtani, végre azon kereskedők, kik a társulatnak nem tagjai, a tanulók útján járó díjaknak az ügy rend értelmében kétszeresét fogják fizetni. Elnök köszönetet mond a megjelent tagoknak a tanusított érdeklődésért, és azon reménynek adva kifejezést, hogy Sátoraljujhely város kereskedői saját jól felfogott érdekük előmozdítása céljából határozottan támogatni fogják a társulatot, a gyűlést bezárja.

— **A szőlészeti szakosztály alakuló ülése.** A Zemplénvármegyei gazdasági egyesület kebelében fennálló szőlészeti szakosztály elnökségének lemondása folytán e hó 15-én választotta meg élenk érdeklődés mellett a szakosztály új elnökévé dr. *Láczay* Lászlót, alelnökévé *Thuránszky* Lászlót, előadója *Fedák* István e. titkár. A szakosztály jövő programjának főpontját a borértékesítés ügye fogja képezni.

— Betörés egy pénztintézetbe.

A nagymihályi kereskedelmi és hitelbank — mint lapunkban hetekkel ezelőtt jeleztük, — Brémából figyelemztető levelet kapott volt arról, hogy ellene betörés terveztetik. Az igazgatóság erről a névtelen figyelemztetéstől is megijedve, az intézet helyiségeinek erős őrzésére megtette a szükséges intézkedéseket, de mert hetek folytak le minden jele nélkül valamely betörési kísérletnek, tegnap a rendkívüli intézkedéseket megszüntette. S a betörés éppen tegnap este csakugyan bekövetkezett. Nagymihályi tudósítónk ugyanis táviratilag arról értesít, hogy az ottani hitelbankba tegnap éjjel ismeretlen tettesek kellő szerszámokkal ellátva a kert felőli ablakon át betörték, a wertheim szekrény felső részét kifurták, de a kassza alsó részéhez hol mintegy 60000 korona volt, hozzáférni nem bírtak és így eredmény nélkül kellett távozniuk. Haragjuknak akként hagyták a nyomát, hogy a szekrény felső részében talált részvényeket összeptették. A jelek azt mutatják, hogy a tettes vagy egyik közülök a helyszíni viszonyokkal ismerősök voltak. Erős nyomozat folyamatban van.

— **A negyvennyolczas honvédek összeírása.** A negyvennyolczas honvédek egyesületének országos központi bizottságának elnöke, *Podmanický* Frigyes baró, azzal a kéréssel fordult az alispánokhoz, hogy a vármegyékben lakó összes negyvennyolczas honvédek nevét és lakóhelyét irassák össze.

— **A ruthén akció Felső-Zemplénben.** Most, midőn ruthén népünk anyagi jólétének előmozdításán mindenki fáradozik, jól eső örömmel olvassuk felső-zempléni tudósítónk ama jelentését, gróf *Hadik Barkóczy* Endre a klenovai és oroszvolvai határban levő 1074 kat. hold szántó, rét és legelőből álló birtokát, az ottani gárdának adta ki bérletbe 12 évre 4400 korona évi bérért. E bérletnek keresztülvitele körül sokat fáradoztak a gróf tisztjei közül *Gauszagh* Miklós igazgató, dr. *Csöke* József központi igaz. és *Stromp* Pál erdőmester. Ime, jóakaratúlag is lehet népünkön segíteni a kormány beavatkozására nélkül is.

— **Késelő segéd.** *Veres* József asztalos segéd, ki *Eichenbaum* Lipót nagymihályi butorkereskedő asztalos műhelyében dolgozott, a feletti bosszújában, hogy gazdája munkáját kifogásolta és azt átvenni nem akarta, őt késsel támadta

meg. Eichenbaum azonban észrevette Veres szándékát és támadásai ellen védekezett, mégis oly súlyos sérüléseket szenvedett jobb karján, hogy orvosi segínyt volt kénytelen igénybe venni. Ha Eichenbaum kezével segítse szurását nem tartja fel, úgy a kés mellé hatolt volna. A renklőség a kőselő asztalost letartó tarta és a bíróságuk bekísérte.

*** Új pénzintézet Homonnán.** Homonnán egy új pénzintézet létesítése iránt mozgalom indult meg. Az alapítók Homonna és vidéke érdekében feltétlenül szükségnek tartják az új intézet alakulását és miként az aláírási tervezetben olvassuk, ettől várják a kereskedelem és ipar fellendülését, a mely Homonnán a töké hiánya miatt egyre hanyatlak. Az alapítók 100.000 korona lesz és 500 egyenként 200 korona névértékű részvények által fog biztosítani. Az aláírás záróhatárideje 1901. május hó 15-ike. Az alakuló intézet alapítói élén dr. Kelemen Ármán, Büchler Kálmán, Révész Emil, Wolfi Sándor, Harmath Andor, Havas Gerson, Spira Adolf és Propper József allanak.

— Betörés. Tarzalon f. hó 12-én éjjel 11 óra tájban ismeretlen egyének betörték Czirkovszki János parasztagda lakásába s pénz nem talávan 80 K. értékű ruhaneveket emeltek el. A tetteseket nyomozza csendőrség.

*** Északkeleti magyar közművelődési egyesület.** Egy szép és nemes, minden magyar szívnek kedves mozgalom indult meg újabb Ungvárt. Az Ungvármegyei Közművelődési Egyesület hazafias akciót kezdett, amelynek célja: a főnálló kultúregyesületek mintájára szervezethez foglalni az északkeleti vármegyék magyar társadalmát — a magyar közműveltség és a nemzeti egység szolgálatára. E célból az egyesület igazgatóválasztmányja fölhívást bocsátott ki, amelyben fölhívja az érdekeltektől vármegyék főispánjait, alispánjait, tanfelügyelőit a mozgalomhoz való csatlakozásra és a kiütött hazafias cél megvalósítására. A lelkes fölhívást, melyet Török József főnök, K. N. Péter, Schürger Ferencz alelnökök, továbbá Mazuch Éde titkár irtak alá, befejező része a következő: »Itt az ideje, hogy a három országos jellegű nagy közművelődési egyesület példájára s országos közművelődési hálózatunk teljessé tétele végett, hazánk északkeleti részében is Északkeleti Magyar Közművelődési Egyesület címen erős közművelődési központ alakuljon, mely Abauj-Torna-, Bereg-, Máramaros-, Sáros-, Szabolcs-, Szatmár-, Ugocsa-, Ung- és Zemplénvármegyék területére terjesztve ki működését, méltóan egészítene ki nemzeti közművelődésünk országos hálózatát.

— Helyreigazítás Tekintetes Szerkesztő Ur! A Felsőmagyarországi Hírlap 28. számában közzétett hírek közt van az úgynevezett »Udvai pénzhamisítók« közlemény is, mely teljesen alaptalan, légből kapott hír. Egyrészt azért mivel a nevezett egyének nevei ezen a vidéken sehol sem fordulnak elő, de különösen Udván ilyen nevű embereknek nyoma sincs, másrészt szívesebben megyen Amerikába keresni munka által pénzt, mint itthon csinálni. Hamarabb nem csófolhattam meg, mivel későn jutott tudomásomra. Udvá, 1901. április 15. Tisztelettel Kula Pál.

(E hírt, mely a fővárosi sajtóban is olvasható volt, más vidéki lapársunk nyomán hoztuk, megnevezni felesleges, mert a fő, hogy illetékes helyről de mentálva van. Szerk.)

*** A tokaj-hegyaljai szőlők felújítása.** A földmívelési miniszter 120 ezer drb. szőlővesszőt utalványozott a tarcali vincellérképző telepéről, melyet 400 darabonként azon tokaj-hegyaljai kisgazdák közt osztanak ki, kiknek egyedüli keresetforrása a szőlőtermelés volt, mikor még a filloxera nem tette azt tönkre.

— Élő és mozgó fényképek a városi színházban. Szombat és vasárnap f. hó 21 és 22-én két-két előadás lesz a városi színházban. Az előttünk levő színlapok hirdetése szerint az »emberi elemcsodái elnevezés alatt létező ábrándok és családások« kerülnek bemutatásra.

TA délutáni előadások 4 órakor, az estebeliek fél 8 órakor kezdődnek. Szombat délután kizárólag az ifjuság részére lesz előadás. E tanulságos és egyzsermind nagyon élvezetes és mulatságos előadásokat ajánljuk t. olvasóink figyelmébe.

— Kálicz-utcai emeleten csinosan bútorozott szoba (esetleg 2 is) május 1-étől kiadó. Bővebbet a kiadóhivatalban

— Tanulól felvétetik. 2 jó házból való fiú Szakácsy Károly cukráz. diájában Satoraljai helyre.

KÖZGAZDASÁG.

*** Tanulmányok pénzintézeteinkről és ezek reformja** cím alatt egyik közgazdasági szaklapban Raffay Ferencz, igen képzett gyakorlati szakember tollából egy cikksorozat folyik melyből most közöljük a Felügyelő bizottságról szóló fejezetet:

»Pénzintézeteink egyik legfontosabb teendőikkel felruházott szerve a felügyelő bizottság. Ezen testület helyes működése biztosítja a részvényeseket, hogy az intézet ügyei a teljhatalmu igazgatóság által a közérdeknek megfelelőleg kezeltenek és annak kellene biztosítékul szolgálja a hitelezők részére, hogy az intézetnek hitelezett összegek kellő körültekintéssel lettek felhasználva és így fedezve vannak az intézet vagyona által. A felügyelő bizottság aláírása a mérlegben nyugtatja meg a hitelezőket, hogy az megfelel a valóságnak. És mégis mennyiszor csalódnak!

Pénzintézeteink hitelezéssel foglalkozva, saját maguk élveznek legnagyobb hitelt, ezért minél kiterjedtebb és erősebb mérven bírnak a hitel feltételét, a bizalmat, annál eredményesebb lesz működésük. A bizalom a melyet élvezniük kell, szükségessé teszi, hogy ellenőrzésük oly intenzív és oly tökéletes legyen, hogy az minden visszafelé egy az igazgatóság, mint a tisztviselők részéről kizárják.

Kereskedelmi törvényeink csak az igazgatóság működésének ellenőrzésére és megfigyelésére rendelte a felügyelő bizottságot, de a pénzintézetek különös jellege követeli azt, hogy ha a felügyelő bizottság az igazgatóság helyes működéséről meggyőződést akar szerezni, vizsgálódásait ki kell terjesztetni a legutolsó könyvnek helyes vezetésére is. Így nemcsak felügyelőik azok pénzintézeteinknél, hanem számvizsgálók is, a kik a könyvek szám szerinti helyes vezetését is ellenőrzik. Kettős köteleességüké teszi ezt az a körülmény, hogy igazgatóságunk a felelősségéből folyó ellenőrzésére képtelen.

A felügyelő bizottságnak, hogy ezt tehessen, nemcsak jártnak kell lennie a pénzintézeti ügyvezetésben, hanem ismeretesnek kell lennie a kettős könyvelés »labirintus«-ával. Nemcsak azt kell vizsgálnia, hogy az igazgatóság határozatai az intézet érdekében való-e, hogy megfelel-e az igazgatóság köteleességének? hanem meggyőződést kell szereznie a napi könyvekbe bevezetett tételeknek, a vagyonban előállott változásoknak megfelelő voltáról, ezen tételeknek szám szerinti helyes átvezetéséről a főkönyve és évenként legalább egyszer a vagyont és a terheket fel kell leltározni a tételenként és a főkönyv megfelelő egyenlegeivel fölért való egyezéséről meggyőződést kell szereznie. Vizsgálódásainak ki kell terjeszkedni azon nyilvántartó könyvek pontos vezetésére, a melyek helytelen vezetése az adott körülmények között a visszaélések palástolására szolgálhatnak.

Ezenkívül biztosítékot kell a felügyelő bizottságnak szerezni arra, hogy a multban megvizsgált és helyesnek talált számozatok az utolsó vizsgálódásai óta nem változtattak-e meg. Lehetetlen azt kívánni a felügyelő közegetől, hogy az minden egyes kölcsön kellő biztosításáról meggyőződjön, de nem is szükséges, mert ez irányban az igazgatóság érdeke idegenekkel szemben, egy az intézetével, de igenis szüksé-

ges, hogy az ellenőrzőnek figyelme kiterjeszkedjék arra, hogy az igazgatóság a saját és a vele összekötöttesben állók javára nem használja-e fel kiváltásos helyzetét talán a megengedett határon túl.

Mind ezek elvégzése kevés helyi ismeret, de több szakértelem a pénzintézeti ügyekben, jártasságot a könyvvezetésben, és még ezen kívül különös nagy szorgalmat feltételez. Akár egyik, akár másik teendőnek figyelmen kívül hagyása által az ellenőrzés tökéletlen lesz és rés hagyatik a visszaélések elkövetőnek annak elpalástolására.

Pénzintézeteink felügyelő bizottságai nagyon békét hagytak az intézeti ügyeknek. Legtöbbjének nem is volt komoly szándéka az ellenőrzés. Kétszer-háromszor évenként elmentek az intézet helyiségébe és a pénztáráratnál jelen voltak és év végén az eléjük tett mérleget aláírták anélkül, hogy az abban foglalt tételek helyességéről csak megközelítőleg is meggyőződtek volna. — Leltárfelvétele, a melyhez szakértelem sem kell, és amely oly természetes próba a mérlegnek és a mely ha nem mindig is, de legtöbb esetben felderítendő a visszaélések, legtöbb felügyelő előtt ismeretlen fogalom.

Felügyelő bizottságainkat az igazgatóság által vezetett többség választja. Természetes törekvése az igazgatóságainknak, hogy saját embereikből igyekezzenek felügyelőket beválasztani, a kik viszont elnézők az igazgatósággal szemben.

De ha meg volna is az akarat, képességükönél fogva lehetetlen, hogy meg tudjanak felelni ellenőrzési kötelezettségeiknek. Néhol igyekeznek a felügyelő bizottságot kereskedőkkel összeköltetni, de pénzintézetek más kereskedelmi társaságoktól lényegesen eltérő volta miatt még olyan egyének sem ellenőrizhetik, a kik esetleg más társaságokkal a felügyelő szerepet tökéletesen be tudják tölteni. A pénzintézeteket csak a pénzintézeti ügyvitelben és könyvitelben teljesen jártas egyének ellenőrizhetik, a melyeknek azon egyszerű földmívelés, kiskereskedő, városi vagy megyei hivatalnok urakat nem lehet mondanunk.

A méhek tavaszi gondozása.

Minden valamire való méhészt, ki méheinek csak némi gondját viseli, már bizonyára átvizsgálta családját. Ha valaki eddig sem tette volna, sürgősen nézzen utána. A holt méheket és viasz hulladékokat kapargassa ki a fenedkeszáról. A holt méhek kitaraktása által sok munkától kíméljük meg méheinket, a viasz hulladékok pedig ugyyszólván nem is képesek kitaraktani, ez pedig a legjobb talaj a viaszmal szaporodására. Ugy a keretes, valamint a szalmakosznál, főleg míg a méhek száma kevesebb, legalább kéthetenként az aljdeszkát gondosan kell kitaraktani. Keretes kaptároknál nem szükséges, de hidegebb időben nem is

szabad ezen célból az ablakot eltávolítani, csupán az ablak aljdeszka között levő 2—2,5 cm. magas nyíláson át az e célra készített kaptárral, vagy horoggal (kapával) húzni ki a holt méheket és viasz törmelékét.

Főleg arra törekedjünk, hogy családaink lehetőleg egyetlen erősek legyenek és amint a melegebb idő engedi, az erősebb családokból vegyünk ki egy-egy fiasításos esetleg mézes lépet és adjuk azt a gyengébb családnak. Mézes keret beadásánál ajánlatos a fedelezést villával, vagy késhegygyel megkapargatni, illetőleg a mézet megnyitni, mivel ez a méheket munkára serkentvén, a költséget nagyban előmozdítja.

Mindaddig míg az éjszakák hűvösek, vagy míg a mézük megnyitása szükségessé nem válik, tartsuk a kaptárt melegen és csak annyi lépet hagyjunk a családnak, amennyit befedni képes. A tulnagyi költőirt nem képesek melegen tartani és az üresen hagyott keretekre könnyen befészkelheti magát a viaszmoló.

A melegebb idő beálltával, midőn az építés kezdetét veszi, egy-két műlép beadással nagyobbíthatjuk a költőirt. Több műlépet egyszerre beadni nem ajánlatos, inkább gyakrabban, midőn az előbbiek már ki lettek építve. Viaszkezdettel ellátott kereteket semmi szín alatt se adjunk az anyacsaládoknak, mert ezek heresejtek építenek és az anya bepetézvén azokat nagymennyiségű ingyenlőt és mézfogyasztót kapunk. A termékenyítéshez szükséges heresket a lépek szélein elegendő mennyiségben nevel minden család s teljesen felesleges, sőt káros is szaporodásukat mesterségesen elősegíteni. Hogy elegendő és megfelelő dolgozó sejteteket kapjunk, erre a célra leginkább a rajokat kell kihasználni, mivel ezek, főleg ha az anya fiatal, amíg a család teljesen meg nem erősödik, kizárólag sak dolgozó sejteteket építenek.

A rajzás közeledtével készítsük el a szükséges kaptárokat s álljanak készen a raj befogadására. Az ócska kaptárokat, melyekből a méhek kivánsat, vagy már régebben használaton kívül állottak, gondosan tisztogassuk ki.

Csupán annyit kívánok még megjegyezni, hogy már most állapítsa meg minden méhészt, mely családait kívánja főleg mézélésre és melyeket főleg rajzásra használni? hogy ennek megfelelőleg kezelhesse. Ennek kezeléséről azonban térszűke miatt most nem szólhatok,*) csak annyit jegyzek meg, hogy a mézélésre szánt családoknak a mézűrt, amennyiben azt a méhek szaporodása megengedi a mézgyűjtés kezdetén, lehetőleg mielőbb nyissuk meg. A rajzásra szánt családoknál pedig főfigyelmünk a költőterre irányuljon,

(Szinna.)

Horodáthy Gyula.

(* Birjuk a t. cikkiről ígértét, hogy időszakonként foglalkozni fog a kérdéssel.

Kiadótulajdonos:

LANDESMANN MIKSA.

FONTOS MINDENKINEK!

Kiváló hazai készítmény

Törv. védve

DURATOR

által a cipőtalp minden 3—4 héten egyszeri bekenéssel ötször oly tartós és vízhatlan lesz.

Ára 1 bádopalacknak használati utasítással együtt

1 korona nagyobb palack 2 korona

Póstán 1 kor. 20 fillér. beküldése után bérmentes

Kapható minden fűszerkereskedésben, droguériákban cipészeknél stb.

Főszékhely: **DURATORGYÁR**

Budapest, V. Cipő-tör. 1/b szám.

Vízontelárusítók mindenütt keresztetnek

Könyv- és papirkereskedés

Sátoraljaújhely Landesmann Miksa és Társa Sátoraljaújhely

Könyvnyomda.

RAKTÁRON VANNAK:

- Ifjusági iratok
- Emlék-albumok
- Képeskönyvek
- Imakönyvek
- Levélpapírok
- Írómappák
- Íróasztal-készletek.
- Mindennemű műveket
- Folyóiratokat
- Meghívókat
- Gyászjelentéseket
- Jegyzőkönyveket
- Ertesítéseket stb.

KÉSZIT KÖNYVNYOMDÁJÁBAN.

A magyar királyi államvasutak

**Budapest—Lawoczne közt közlekedő vonatainak
MENETRENDJE**

Budapest k. p. u. — Miskolcz — Lawoczne.																			
Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	ÁLLOMÁSOK						Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Gy. v.		
I. II.	I-III.	I-III.	I-II.	I-III.	I-III.							I-III.	I-II.	I-III.	I-III.	I-III.	I-II.		
710	850	.	235	800	855	ind.	Budapest keleti pályaudvar						érk.	635	130	.	700	830	1000
1108	212	336	630	.	324	ind.	Miskolcz						érk.	1234	925	1237	.	256	552
1212	220	644	.	.	333	érk.	Zsolca						(ind.	1225	.	1229	.	248	545
1118	221	345	.	.	334	ind.	Szerenes						(ér.	1224	.	1228	.	247	544
1160	312	433	713	.	432	érk.	Debreczen						ind.	1123	837	1134	.	152	503
.	753	753	.	.	807	érk.	Debreczen						ind.	658	.	822	.	822	.
822	822	.	401	.	v. v.	ind.	Szerenes						érk.	v. v.	1207	.	758	750	
1156	318	.	715	.	414	ind.	Sátoraljaújhely						érk.	413	831	.	145	502	
1255	439	.	814	.	505	érk.	Mező-Laborez						ind.	1100	728	.	1210	402	
532	1205	.	1205	.	633	érk.	Kassa						ind.	910	350	.	350	1149	
341	1112	.	1112	.	1205	érk.	Kassa						ind.	330	445	.	445	1250	
.	1250	.	533	.	1005	ind.	Mező-Laborez						érk.	533	1005	.	341	.	
.	1140	.	330	.	445	ind.	Sátoraljaújhely						érk.	1112	1205	.	332	.	
110	506	.	1-III.	.	350	ind.	Csap						érk.	1205	1-III.	.	1153	341	
207	614	.	846	.	739	érk.	Ungvár						ind.	756	654	409	.	1038	247
347	730	.	948	.	916	érk.	Nyiregyháza						ind.	615	553	.	836	108	
505	830	.	1033	410	1133	érk.	Nyiregyháza						(ind.	446	444	843	.	646	1157
1157	.	.	631	.	646	ind.	Ungvár						(ér.	.	.	653	.	505	
108	446	.	835	.	836	ind.	Csap						érk.	835	.	542	.	1133	345
209	619	.	955	.	941	ind.	Bátyu						érk.	730	.	520	.	1030	246
227	641	.	1016	.	1008	érk.	Királyháza						ind.	555	.	.	.	1009	228
441	643	.	1235	.	1235	érk.	M.-Sziget						ind.	526	.	.	.	805	1202
730	1033	.	456	.	456	érk.	Kőrösmező						ind.	320	.	.	.	600	1005
.	330	érk.	Királyháza						ind.	1130	.	.	.	1201	.
1005	1130	V. v.	339	.	600	ind.	Királyháza						érk.	1050	727	.	456	730	
1202	320	418	848	.	805	ind.	Bátyu						érk.	842	504	.	1235	447	
237	680	I-III.	1033	.	1038	ind.	Munkács						érk.	505	.	V. v.	.	942	218
318	730	.	1110	.	1129	érk.	Munkács						ind.	415	417	I-III.	852	141	
.	.	.	1117	.	1157	ind.	Szolyva-Hársfalva						érk.	415	.	301	820	.	
.	.	.	1212	.	110	érk.	Voldéz						ind.	344	.	150	719	.	
.	.	.	137	.	255	érk.	Lawoczne						ind.	240	.	1231	606	.	
.	.	.	243	.	430	érk.							ind.	1158	